

Vergaderjaar 2023–2024

36 124

Defensienota 2022 – sterker Nederland, veiliger Europa

Nr. 37

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 december 2023

Met het Strategisch Vastgoedplan¹ (SVP) 2022 wil Defensie de operationele gereedheid verhogen, de werk- en woonomstandigheden op de kazernes verbeteren om een goede en aantrekkelijke werkgever te blijven, de duurzaamheid van het vastgoed als onderdeel van de Rijksbrede opgaven ontwikkelen en de betaalbaarheid verbeteren. In de bijlage van deze brief heb ik een projectenoverzicht gevoegd, waar het bestuurlijk voornemen om eenheden uit Assen en Havelte te concentreren in is benoemd. Met mijn brief «Besluit concentratie Assen-Havelte»² heb ik uw Kamer geïnformeerd over het bestuurlijk besluit als resultaat van een gezamenlijke visie op de invulling van de kazernes in Assen en Havelte, met oog voor de verschillende belangen. Hierin heb ik aangegeven dat Defensie haar aandeel uitwerkt in twee deelprojecten met oog voor de betrokkenheid van ons personeel: «Concentreren en revitaliseren van de Johannes Postkazerne» en «Concentreren en revitaliseren van de Johan Willem Frisokazerne». Met deze brief informeer ik u over het project «Concentreren en revitaliseren van de Johannes Postkazerne» in Havelte. Over het project «Concentreren en revitaliseren van de Johan Willem Frisokazerne» informeer ik uw Kamer op een later moment.

Behoefte

De Johannes Postkazerne, met de Koninklijke Landmacht als hoofdgebruiker, is de hoofdlocatie van de 43 Gemechaniseerde Brigade. De brigade is uitgerust met zware gepantserde hightech voertuigen. Daarnaast zijn er diverse gevechtsondersteunende eenheden. De brigade is snel wereldwijd inzetbaar bij conflictsituaties, vredesoperaties, rampen en calamiteiten. Het project waarover ik uw Kamer met deze brief informeer, beoogt de concentratie van een deel van de eenheden van de Johan Willem Frisokazerne uit Assen, te weten School Noord en

¹ Kamerstuk 36 124, nr. 12, 2 december 2022.

² Kamerstuk 36 124, nr. 26, 6 februari 2023.

301 Materieel Logistiek Peloton, op de Johannes Postkazerne en daarnaast het revitaliseren van de Johannes Postkazerne. Door de concentratie van deze eenheden brengen we de personeel logistieke keten (opleiding en werkplek) dichter bij elkaar.

Het vastgoed op de kazerne is sterk verouderd en kent een grote onderhoudsachterstand. De gebouwen zijn gemiddeld 40 jaar oud en de kazerne heeft, mede daardoor, een hoog energieverbruik. De slechte staat en de ruimtelijke inrichting van het vastgoed draagt niet bij aan een efficiënte bedrijfsvoering, noch aan een goede en moderne werk- en leefomgeving voor de medewerkers.

De doelstelling is om op de locatie Havelte moderne kazerne te realiseren, die tot doel heeft om de operationele gereedheid van de krijgsmacht te versterken, een prettige en duurzame werkomgeving aan het personeel te bieden en de regionale binding van het Defensiepersoneel te verbeteren. Daarnaast wordt beoogd om de maatschappelijke meerwaarde van en de betrokkenheid bij de aanwezigheid van Defensie te versterken, bijvoorbeeld door wederzijds medegebruik van faciliteiten (zoals sport en parkeren) maar ook door samenwerking op het gebied van zorg, techniek, onderwijs, duurzaamheid, arbeidsmarkt en innovatie. Met de revitalisering wordt de kazerne ingrijpend aangepakt gedurende de periode 2025 en 2030.

De technisch en functioneel verouderde gebouwen worden met de revitalisering gerenoveerd of vervangen door nieuwbouw. Door herbelegging, compacte nieuwbouw en functies waar mogelijk samen te voegen ontstaat strategische ontwikkelruimte en efficiënter ruimtegebruik. De (verouderde) boven- en ondergrondse infrastructuur, zoals wegen, kabels en leidingen wordt met de revitalisering waar nodig vervangen en of aangepast.

In lijn met de aanpak voor de verduurzaming van de vastgoedportefeuille, zoals uiteengezet in het SVP en de uitvoeringsagenda Duurzaamheid, wordt met de revitalisering ingezet op de energietransitie, circulair bouwen, klimaatadaptatie en natuurinclusief bouwen. Defensie verduurzaamt met dit project verder dan de wettelijke eisen van nu (Bijna Energieneutraal Bouwen) en zet in op de eindnorm van 2050 (energie neutrale gebouwen en aardgasvrij)³. Naast de duurzaamheidsmaatregelen op gebouwniveau worden op locatie- en gebiedsniveau maatregelen genomen om de energietransitie naar een duurzame energievoorziening mogelijk te maken. Dit is nodig om de kazerne energieneutraal en minder afhankelijk van externe energiebronnen te maken. Zo worden mogelijkheden onderzocht voor warmte-koude bronnen en distributie, zonnepanelen, warmtenet en energie opslagsystemen (energy hub). De mogelijkheden tot verduurzaming op het eigen terrein en voor het eigen verbruik worden eerst bekeken.

Tijdens deze revitalisering zal de bedrijfsvoering doorgaan. Om de sloop, onderhoud, renovatie en nieuwbouw mogelijk te maken terwijl de kazerne in gebruik blijft, zijn interim maatregelen voorzien voor verschillende functies, zoals lesgebouwen, kantoren en magazijnen.

Regio en ruimtelijke ordening

Uiteraard geldt dat bij de voorbereidingen en realisatie van dit project overleg wordt gevoerd met de omgeving. De realisatie van de revitalisering zal impact hebben op de omgeving, zoals is vastgelegd in het

³ Kamerstuk 36 124, nr. 25, 31 januari 2023.

gezamenlijk bestuurlijk voornemen met de regio, bijvoorbeeld door hinder van bouwwerkzaamheden. Daarnaast vindt overleg plaats in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) en eventueel andere initiatieven met de omgeving. Daarin wordt gezien of over en weer gebruik kan worden gemaakt van initiatieven op het vlak van duurzame energievoorzieningen.

Om de revitalisering van de kazerne mogelijk te maken is stikstofruimte nodig. Om deze stikstofruimte te creëren wordt gedacht aan een combinatie van (deels) emissieloos bouwen, andere bron- en mitigerende maatregelen en natuurcompensatie. Defensie wil daarom actief participeren om samen met de bestuurlijke partners in de regio te zoeken naar synergie en win-win als het gaat om onder andere stikstof en natuuropgave.

Er wordt een projectteam «*Ruimtelijke ordening Johannes Postkazerne*» ingericht voor de gemeenten Steenwijkerland en Westerveld. Beide gemeenten zullen het omgevingsplan separaat en gelijktijdig vaststellen conform artikel 2.4 van de Omgevingswet (de gemeenteraad stelt voor het gehele grondgebied van de gemeente één omgevingsplan vast waarin regels over de fysieke leefomgeving worden opgenomen).

Relatie met andere projecten

Met de Notitie Reikwijdte en Detailniveau van 15 december 2023⁴ is uw Kamer geïnformeerd over de verschillende ruimteclaims van Defensie in brede zin. De revitalisering van de Johannes Postkazerne is hier geen onderdeel van. De revitalisering is wel onderdeel van het SVP. Dit project heeft een relatie met de verplaatsing van 45 Pantserinfanteriebataljon van de Johannes Postkazerne. Hiermee wordt ruimte gemaakt op de Johannes Postkazerne voor de nieuwe eenheden vanuit de Johan Willem Friso-kazerne uit Assen.

Financiële aspecten

Met de concentratie van eenheden op en revitalisering van de Johannes Postkazerne is, inclusief risicoreservering, tussen de 250 miljoen en 1000 miljoen euro gemoeid. Deze investering, komt ten laste van het investeringsbudget van Defensie. De ramingen zijn op basis van de huidige vastgoednormen en kostenkengetallen.

Risico's

Voor het project zijn de juridisch-planologische inpassingen, de tijdige beschikbaarheid van de benodigde vergunningen en mogelijke juridische procedures als risico's geïdentificeerd. Daarnaast zijn de verplaatsing van 45 Pantserinfanteriebataljon en de beschikbare capaciteit in de brede vastgoedketen (zowel binnen de overheid als in de markt) ook risico's in dit project. In dit kader wordt extra voorbereidingstijd voor onderzoeken en procedures op het gebied van ruimtelijke ordening ingepland. Om bepaalde restrisico's af te dekken en om onder andere kosten van eventuele wijzigingen en vertragingen te dekken, is binnen het project-budget een risicoreservering opgenomen.

Vooruitblik

Na de concentratie en revitalisering heeft de hoofdgebruiker, de Koninklijke Landmacht, de beschikking over een veilige, moderne en functionele kazerne die de bedrijfsvoering, in het bijzonder de operationele functie,

⁴ Kamerstuk 36 124, nr. 38.

goed ondersteunt. Ook is er na oplevering voldoende ontwikkelruimte die voldoet aan de organisatiebehoefte, aan duurzaamheidsdoelstellingen, die technisch in goede staat is en voor de lange termijn beter betaalbaar is. De revitalisering draagt tevens bij aan een goede en moderne werk- en leefomgeving voor de medewerkers, duurzaamheidsdoelstellingen en de participatie met de omgeving. Eveneens zijn de betreffende eenheden van de Johan Willem Frisokazerne uit Assen ondergebracht op de Johannes Postkazerne. Zowel het 44e als het 45e infanteriebataljon zijn langjarig structureel onvoldoende bemenst. De operationele gereedheid van 44e pantserinfanteriebataljon in Havelte wordt door de verplaatsing van het 45e versterkt door de lagere concurrentie voor de werving van personeel in Noord-Nederland.

Op basis van de huidige planning start, zoals gezegd, de revitalisering in 2025 en zijn de werkzaamheden naar verwachting in 2030 afgerond. In 2024 start de voorbereiding voor het aanbestedings- en inkooptraject. Hierna zullen de eerste werkzaamheden naar verwachting in 2027 beginnen. Deze snelheid heeft te maken met de geplande verplaatsing van School Noord van de Johan Willem Frisokazerne te Assen naar de Johannes Postkazerne in Havelte. Conform de huidige planning zijn de werkzaamheden naar verwachting in 2030 afgerond. Wij zijn en blijven in overleg met de provinciale en gemeentelijke overheden over het project en de bijbehorende planning.

Ik ben voornemens het Defensie Ondersteuningscommando te mandateren voor dit project. De Kamer zal over de voortgang van dit project worden geïnformeerd via het Defensiematerieelbegrotingsfonds, het jaarverslag van Defensie en het Defensie Projectenoverzicht.

De Staatssecretaris van Defensie,
C.A. van der Maat